

211. Szakácsi határa**(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, Sza, Kk**

A Lak, Hegymég, Tomor, Irota és Szakácsi községek ivóvízminőség-javítás c. projekt előzetes régészeti dokumentáció I. fázisának készítéséhez kapcsolódóan 2013. február 6-án tartottunk terepbejárást.

Lak és Szakácsi között, egy nagyobb szakaszon, az út bal oldalát gyümölcsös fedte, közeledve Szakácsi felé a jobb és végül a bal oldal is vízenyős, nádassal fedett volt. Itt is több lelőhelyet regisztráltunk: a neolitikus és bronzkori *Középső-nyomástól D-re* (KÖH 82629); a középkori (14–16. század) *Szőlők-aljától DK-re* (KÖH 82631); valamint a császárkori *Zsellér-földektől DK-re* (KÖH 82627) elnevezésűt.

Munkatársak: Kalli-Tutkovics Eszter, Kalli András, Páll Gergely.

L. HAJDÚ MELINDA

212. Szakáld, Mulató-dűlő Észak (KÖH 85205)**(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U**

A lelőhely a község É-i szélén, a Mulató-dűlőtől ÉNy-ra, a temetőtől ÉK-re helyezkedik el, a vízháztól K-re fekvő dombon, ÉK–DNy-i irányban. Pusztai Imre bejelentése nyomán vált ismertté, aki 2013. május 6-án mintegy 160×80 m-es területen gyűjtött leleteket: 2 középső neolitikus kerámiatöredéket, 2 obszidiánt és 1 kis méretű, csiszolt laposvésőt. A lelőhely pontos felszíni kiterjedése nem ismert.

CSENGERI PIROSKA

213. Szakáld, Szakáld és Hejőbába határa, úttól DNy-ra (KÖH 88795)**(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B?, Sza**

A lelőhely a községtől DK-re, Szakáld és Hejőbába közigazgatási határán, a közúttól DNy-ra helyezkedik el. A Keringő-csatorna elődjét képező egykori vízfolyás ÉÉK-i partján terül el, ÉNy–DK-i irányban. Pusztai Imre bejelentése nyomán vált ismertté, aki 2013. május 6-án mintegy 600×200 m-es területen gyűjtött leleteket: 6 bronzkori(?) kerámiatöredéket és 1 paticot, valamint 24 császárkori (szarmata) kerámiatöredéket, 1 paticot, illetve 1 csillámos köztöredéket. A lelőhely pontos felszíni kiterjedése nem ismert.

CSENGERI PIROSKA

214. Szarvas belterület (Békés megye) Sza, Tő, Kú, Ú, I

A Szarvas geotermikus energiahasznosításához kapcsolódó termálvízvezetékek építése és a Szarvas, Fő tér, Szabadság út, Bethlen G. utca Árpád utca tervezett közlekedési létesítmények elnevezésű projektek földmunkáinál 2013 őszén végzett régészeti megfigyelések az alábbi lelőhelyeket érintették a település belterületén, a középkori városmag térségében.

Ótemplom környéke (Bolza sétány) (MRT 8. k. 8/25c, KÖH 6259): Az Integrál Építőipari Zrt. munkatársai 120 cm széles és 140–160 cm mély árkot ástak a Bolza sétányon a termálvízvezetékeknek. Itt egy másodlagos helyzetben lévő csontvázat szedtek ki a földből, mire odaértem. A csontváz helye nem sír volt, csak egy gödör, ahol nem antropológiai rendben voltak a

csontok az elmondás szerint. Kérkezésemkor már nem találtam csontokat. A munkások elmondása szerint néhány kerámián kívül, melyeket bevittem a múzeumba, nem találtak semmit. A kerámiatöredékek a 17–18. századra tehetőek. Egyéb régészeti jelenséget nem észleltem.

Szarvas-halom és török kori palánkvár (MRT 8. k. 8/25a, KÖH 6257): A Kossuth utcán, a Deák F. u.–Vajda P. u. közötti szakaszon, az utca É-i felében, közvetlenül az úttest mellett 120 cm széles és 160–180 cm mély árkot ástak az Integrál Építőipari Zrt. munkatársai. A bíróság épületétől indultak el, és a főiskola gépházáig, a Granáriumig haladtak. A Granárium mellett egy ágyúgolyó került elő az árok falából, a talajszinttől 50 cm-re, az út alól. Egyéb régészeti jelenséget nem észleltem.

A Vajda Péter utcán is az Integrál Zrt. munkatársai ástak ki körmos markolóval a 140 cm mély és 100 cm széles árkot a termálvízvezetékeknek. Ez új nyomvonal volt. A munkálatok során egy török kori objektumot, valószínűleg a török palánkvár belső és külső várát elválasztó várarkát találtam meg. Öt nap alatt kellett megkutatnom a területet, melyet utána betemettek. Az objektum 3,5 m szélességben és 11 m hosszban került elő, de ennek csak egy kis részét tudtam feltárni. A felső részét a gép elvitte, de az objektum még több mint 1 m mélyen folytatódott lefelé. Az aljának csak egy részét találtam meg, nem volt időm teljesen feltárni. Az építkezés az objektumot később nem bolygatta. Az árokból török kori és kora újkori edénytöredékek, mázas kályhacsempék, kályhaszemek, állatsontok, üveg, pénz került elő. A pénz korrodált, valószínűleg már 18. századi dénár, még nem lett megtisztítva. Az árokban még egy szarmata kori, K–Ny irányú, U átmetszetű árok részlete és egy modern gödör került elő. A munkások még több kora újkori kerámiatöredéket adtak nekem, de egyéb régészeti objektumot nem észleltem. A mai Vajda Péter utcán álló Óttemplom É-i részétől a Petőfi utcán álló vízi színpadig állhatott a régi palánkvár. Ez a terület Szarvas történelmi városmagja.

GULYÁS ANDRÁS

215. Szarvas határa, Arborétum (Békés megye) U, R, B

A Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kar Szarvasi Arborétum az általa megnyert KEOP 3.1.3/2F/09-11-2011-0005 sz. pályázat keretében megvalósuló fejlesztései között az arborétum területén lévő régészeti lelőhelyeknek régészeti kutatófúrások által történő megismerését tűzte ki célul. A munkát a sándorfalvi Fácies Kulturális Szolgáltató Bt. végezte el Prof. Dr. Sümegi Pál DSc tanszékvezető egyetemi tanár vezetésével. A munkára régészeti feltárás keretében került sor, melynek felelős vezetője Gulyás András, a szarvasi Tessedik Sámuel Múzeum és Százszázalomból régésze volt. A feltárást a BE-02D/01/1794-12/2013 iktatószámú, a Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala által kiadott ásatási engedély birtokában végezték el 2013. november 16–17-én és 23-án. Az arborétumban található lelőhelyeket D-i irányból kezdődően, a terepmorfológiát figyelembe véve térképező geológiai fúrásokkal tártuk fel, és ennek nyomán rajzoltuk fel a lelőhelyek kiterjedését és a rétegsort, valamint a fúrásból 4 cm-enként kiemelt minták üledékfaciológiai, régészeti geológiai, mágneses szuszceptibilitási, szemcseösszetételi, szervesanyag-tartalom, karbonáttartalom, vízdoldható főelemtartalom, valamint a kimosott csigák, szentült famaradványok elemzése alapján a megtelepedés típusát és környezetét rekonstruáltuk.